

TEMA: Sözüñ İnceliği

TDE.2.2 Sözüñ inceliği temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme.

Senaryo 1'de 1 soru, Senaryo 2'de 1 soru, Senaryo 3'te 2 soru

1. SORU:

Biraz daha bu geniş maviliğe bakmak,
İçimize doldurmak aydınlık semaları...
Geceleri teker teker selâmlamak yıldızları.
Doyasıya öpmek
Durgun sularda gülen ay ışığını.
Biraz daha duymak şarkısını bülbülün,
Kokusunu gülün,
Kahkahalarını çocukların...

Bu dizelerde şairin hangi duygular içinde olduğunu açıklayınız.

2. SORU:

Hoyrattır bu akşamüstüler daima.
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa
Yalnızlığımızla doldurup her yeri
Bir renk çılgılığı içinde bahçemizden,
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan
Lavanta çiçeği kokan kederleri;
Hoyrattır bu akşamüstüler daima.

Ahmet Muhip Dıranas'tan alınan bu dizelerde sizi en çok etkileyen ifadenin altını çizip sizde uyandırdığı duyguları ya da çağrıştırdığı kavramları açıklayınız.

3. SORU:

Aşağıdaki metinlerden hangisinin bilgi vermeyi; hangisinin hissettirmeyi, sezdirmeyi amaçladığını gerekçe göstererek açıklayınız.

İnsanlar bir savaşa sadece şahit olmakla değil, savaş öncesini ve sonrasını yaşamakla da belirsiz duygu durumları ile yüzleşir. Bu durum, onların ruh sağlığı üzerinde önemli bir risk faktörüdür. Bu insanlar sadece gerçek bir kayıp yaşamaktan değil, sevdikleri yerlerden uzak kalmanın, eski güzel anılarını hatırlayıp üzülmeyi etkisiyle de çeşitli karmaşalar yaşar.	Dört yıldır İstanbul'a hasret. Sarıkamış seferi, Erzurum kışı Orada donayazmıştı Yani en güzel imgesi ölümün Kar yağar, Üsküdar Baba yadigârı, eski ağaç ev Ve kapısında yaseminler açar Vakit bahar! Gitti Sarıkamış, geldi Sakarya Üsküdar neresi? Kızılköy neresi? Deniz gülü birisi Birisi ateş gülü Uzak baharlarda Bülbülderesi
--	---

EDEBİYATLA BİLİMİN KARŞILAŞTIRILMASI**Edebiyat (Sanat Metinleri)**

Estetik niteliklere önem verilir ve eserlerde güzellik aranır.

Sanatçının kendi kişiliğini gösterdiği bireysel bir etkinliktir.

Öznel ve görecelidir, kişiden kişiye değişiklik gösterir.

Olaylar; sezgi, hayal ve duyuyla harmanlanarak ortaya konduğu için kurmaca nitelik taşır.

Dil, sanat yapma işleviyle kullanıldığı için mecaz ve söz sanatlarına başvurulur.

Bilim (Bilimsel Metinler)

Akla ve mantığa uygunluk aranır, faydalı olmak amaçlanır.

Ortak bir akla, deney ve gözleme dayalıdır.

Kanıtlanabilir nitelik taşıdığı için nesnellik önemlidir.

Ortaya konan bilgiler ve kavramlar, bilimsel gerçekler ışığında ele alındığı için gerçeğe dayalıdır.

Dil, göndergesel işleviyle kullanılır, açık ve yalın bir anlatım vardır; mecazlı sözlerle ve sanatlı anlatımlara başvurulmaz.

4. SORU:

Kartallar uçar mı bir harabeden
Köprülerden benim yârim geçer mi
Sen neden bu kadar güzelsin, bilmem
Taşırsın yeryüzüne ebedî tohumları
Ben ise kuruyacak bir suyun mahkûmuyum
Avuçlayıp öpüyorum kumları
Bir karadelikten bakarken hayat
Meydan okuyanlar kim bu seraba
Söyle bana hindiba

Bu dizelerin sizde çağrıştırdığı duyguları açıklayınız.

5. SORU:

Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyarımız da binbir bahârı saklar!
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek,
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar

Bu dizelerde şair, altı çizili ifade ile ne söylemek istemiştir, açıklayınız.

6. SORU:

Sen raksına dalarken için titrer derinden
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin,
Bizim de kalbimizi kımıldatır yerinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin.

Bu dizelerde “beyaz kelebek” ifadesiyle şair hangi sanat dalına işaret ediyor olabilir, tahmininizi gerekçesiyle birlikte yazınız.

GÜZEL SANATLARIN SINIFLANDIRILMASI		
FONETİK (İŞİTSEL) SANATLAR	PLASTİK (GÖRSEL) SANATLAR	DRAMATİK (RİTMİK) SANATLAR
Edebiyat Müzik	Resim Heykel Mimari Minyatür Ebru Hat Fotoğrafçılık Oymacılık	Tiyatro Sinema Dans Bale Opera Orta oyunu
Sözcük, ses, nota...	Taş, toprak, boya, tunç, ahşap...	Hareket, sahne, dekor, oyuncu...

7. SORU:

İçimden tanırım ben o illeri
Onlar ki zahirde viran olurlar
Ardıçlı dağları çamlı belleri
Aşanlar Şirin'e hayran olurlar

Dökülür köpüklü sular yarından
Baharlar yaratır kışın karında
İçenler sihirli pınarlarında Şöyle
bir silkinir ceylan olurlar

(**zahir:** görünüşte; **viran:** harap, yıkılmış; **yar:** uçurum)

Faruk Nafiz'in "Bizim Memleket" adlı şiirinden alınan bu dörtlüklerde şair, "o iller" ile ilgili neler anlatmaktadır, açıklayınız.

8. SORU:

Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini,
Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini...

Bu dizelerde “bir köylünün kıvrılmayan belini” ifadesi ile Anadolu insanı hakkında ne anlatılmak istenmiş olabilir, açıklayınız.

9. SORU:

Bu vatan toprağın kara bağrında Sıradağlar gibi duranlarındır, Bir tarih boyunca onun uğrunda Kendini tarihe verenlerindir.	Bir gamlı hazânın seherinde İsrâra ne hâcet yine bülbül? Bil, kalbimizin bahçelerinde Cân verdi senin söylediğin gül!
Tutuşup kül olan ocaklarından, Şahlanıp köpüren ırmaklarından, Hudutta gaza bayraklarından Alnına ışıklar vuranlarındır.	Savrulmada gül şimdi havâda, Gün doğmada bir başka ziyâda...

Bu iki parça sanat anlayışları bakımından birbirinden farklıdır. Bunun sebebini açıklayınız.

10. SORU:

3 soruyu aşağıdaki dizelere göre cevaplayınız.

Yeşil çamlar altında uyuyor şimdi ada, Şimdi
kımıldamıyor zaman bile yerinden. Ve apaçık
gözlerin en derin bir rüyada, Ve güneş pırıl
pırıl akıyor gözlerinden, Bilsen duracak gibi
nasıl yavaş vurmada Kalbin öyle muntazam,
kalbin öyle derinden. Yüzünü ipek bir tül gibi
saran terinden Güneşi yudum yudum içtiğim
şu lahzada Ruhumuz yıkanıyor yanan sonsuz
semada Fırtınalı, karanlık günlerin
kederinden.

✓ **Bu dizelerde imgeye (şairin “hayal gücü”yle oluşturduğu ifadelere) örnekler veriniz.**

✓ **Bu dizelerde “örtük ileti”ye örnekler veriniz.**

✓ Bu dizelerde altı çizili bölümde kullanılan edebî sanatı açıklayınız.

11. SORU

Söz karadan akdan degül yazup okımakdan degül
Bu yürüyen halkdan degül Hâlik âvâzından gelür

Yunus Emre'ye ait bu dizelerde şairin, birbirinin karştı olan “kara” ve “ak” sözcüklerini bir arada kullanarak yaptığı edebî sanatı yazınız.

12. SORU

Vadide bir hazin nağme ürperdi :
Bu ıssız dağların sen misin derdi?
Üstünde yabani güller biterdi
Dereler, tepeler seni anmasa

Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait bu dizelerde dağlarda yabani güller olmamasının sebebi, derelerin, tepelerin sevgiliyi anması olarak açıklandığına göre şair hangi edebî sanattan yararlanmıştır?

Ayrıca bu mısralardaki söz sanatlarıyla bir tekrar yapalım:

- Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar
Neden düşman görünürsünüz
Yıllardır dost bildiğim aynalar?
- Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer
- Bir gün doludizgin boşanan atlarımızla
Yerden yedi kat Arş'a kanatlandık o hızla
- Tok olanlar bilemez çektiğini aç kalanın
Sırtı pek kimseye ahvâl-i şitâ yaz görünür.

13. SORU

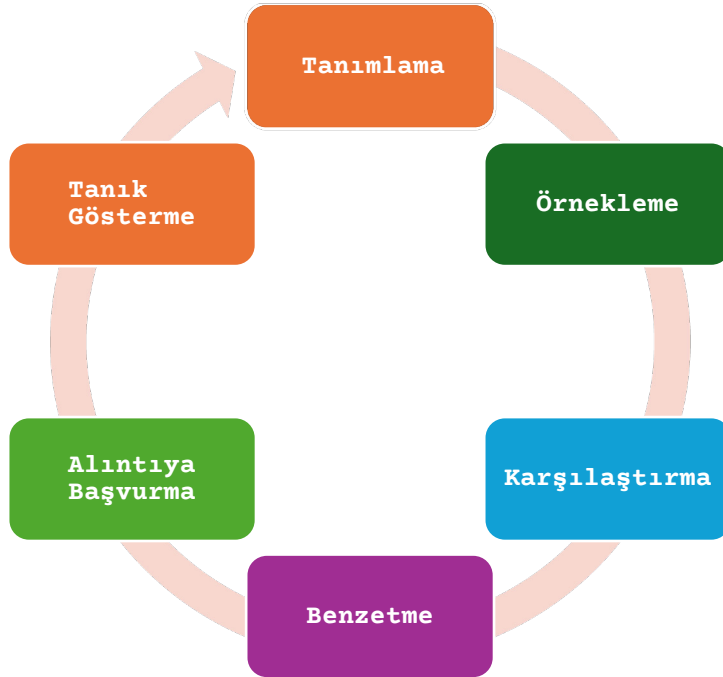
Bir sosyal etkinlikten zevk almak için insan sayısı da önemlidir. Bir sinemada tek başıma oturup film izlemek zorunda kalsam çok sıkılırim. Orada bulunan insanlarla konuşmak, sinemanın kalabalık olması beni mutlu eder. Her insana da iyi gelir. Aynı şey, düğün, futbol maçı gibi değişik sosyal olaylar için de geçerlidir.

Bu parçadan hareketle “deneme” tününe dair iki özellik yazınız.

14. SORU

Aşağıdaki parçalarda kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını yazıp açıklayınız.

Cittaslow adıyla bilinen, “sakin şehir” olarak da ifade edilen hareket, uygulandığı şehirlerdeki yaşam kalitesini artırmak amacıyla yerel yaşam tarzı ve değerlerine dayalı bir kalkınma modeli. 1999 yılında İtalya’da ortaya çıkan bu modelde söz konusu yerleşim alanları için öncelenen bazı özellikler var. İnsanların birbirleriyle iletişimlerinin güçlü olması, doğal ve kültürel değerler ile gelenek ve göreneklerin korunması, alt yapı sorunların giderilmesi, yenilenebilir enerji kaynakları kullanılması gibi.	
Renklendirme, aslanları ve kaplanları birbirinden ayırmanın en kolay yoludur. Kaplanlar belirgin çizgili bir desen taşıırken aslanlar tek renklidir. Erkek aslanlar ayrıca boyunlarının etrafında kalın, tüylü bir yele taşır; dişi aslanlar ve tüm kaplanlar taşımaz. Kalp	
dokusunun zedelenmesi yavaşlatılabilir fakat durdurulamaz, bu da kalp yetmezliğine neden olur. Fakat mevcut immünoterapi yöntemleri kalp krizinden sonra oluşan doku hasarı oluşumunu durdurabilir. Bu alanda kıdemli bir araştırmacı olan Kory Lavine de “Kalp yetmezliği hastalarında immünoterapi stratejisini araştıran klinik deneylerin bize yol açacağını umuyoruz.” diyor.	

✓İroni, Sayıp Dökmelere Başvurma, Niteleyici Sözcükler Kullanma, Farklı Cümle Türlerine Yer Verme....

TEMA: Sözü'n İnceliği / YAZMA

TDE.4.1 Edebi söyleyişin inceliğini yansıtmak için paragraf düzeyindeki bir yazısında süreci yönetebilme **TDE.4.2** Edebi söyleyişin inceliğini yansıtan metinlerden edindiği söz varlığını kullanarak yazısına içerik oluşturabilme **TDE.4.3** Edebi söyleyişin inceliğini yazısında kullanabilme
TDE.4.4 Edebi söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısına yönelik değerlendirmelerini yansıtabilme

Senaryo 1'de 2 soru, Senaryo 2'de 1 soru, Senaryo 3'te 1 soru

1. SORU

Rize'de etkisini gösteren fırtına, sosyal yaşamı zorlaştırdı. Fırtına nedeniyle Karadeniz'de oluşan dalgalar, sahilleri de etkiledi. Sahilde yürüyen vatandaşlar, zor anlar yaşadı.

Bir gerçekliği yansıtan bu metni, estetik unsurlar, hayal gücü, çağrışımlar ilave ederek kurgulayarak edebî bir metne dönüştürünüz.

2. SORU

Aşağıdaki sözcükleri kullanarak üç dizelik, serbest bir şiirsel metin yazınız.

ışılta, nağme, bahar, yenilgi, gökyüzü, engin

nağme: Güzel, uyumlu ses, ezgi, melodi. **engin:** Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş.

3. SORU

- Ara yönler, bitişik yazılır.
- Bağlaç olan "de" ayrı yazılır.
- Kurum, kurul, kuruluş ve iş yeri isimlerine gelen çekim ekleri kesme işareti (') ile ayrılmaz.
- Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.
- Ay isimleri özel bir tarihe bağlanmadığında küçük harfle başlar.

Bu açıklamalardaki kurallara dikkat ederek aşağıdaki cümlelerde yazım yanlışlarını bulup düzeltiniz.

- İlçedeki Eğitim Vadisi Derneğinde 24 kasım öğretmenler günü programına katıldık.
- Afrika'dan gelen çöl sıcakları bu hafta ülkemizin kuzey batısını olumsuz etkiliyor.
- Bu yıl Temmuz ayı çok sıcaktı.
- Defalarca filmi izlesenizde anlamınız kolay değil.
- Maliye Bakanlığı'ndan müfettişler birkaç gün burada olacak.

4. SORU

Aşağıdaki sözcüklerde görülen ses olaylarını açıklayınız.

boynunun	
kaybolduğu	
kıştı	
çekirdeği	
uzuyor	
şeklindeki	
rengini	
geçti	
adımlarımız	
anlattığı	

5. SORU

Aşağıda verilen parçada ayraç içinde verilen yerlere uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

Kentsel düş gücünü heceleyenler () kentin karakteri olan nesnelerdir () Bu nesneler () kentin tarihine tanıklık eden ve onunla bütünleşen varlıklar olarak kendilerini kabul ettirir () Dilsiz güçler rolünde hep sahnededirler. Galata Kulesi () Beyoğlu'nun yıkık dökük evler () bir avlunun gölgesindeki zarif bir kuyu () kim bilir güneşin yakıcılığında hangi sohbetlere siper olmuş görkemli asırlık çınarlar () yüzyıllık bir çeşme () Bu nesnelerin işlevi () varlıklarıyla kentin romanını yazmak () varlıklarını sürdürürken çağın yüklediği yeni anlamlara rağmen kente sahip çıkmak olmalıdır.

6. SORU

İnsanlar duygu ve akıl arasında tutturdukları dengeyle ayakta kalıyor ve yaşam denen yolda ilerliyor. Bunlardan birinin, kontrolü tamamen ele geçirmesi felaket getirebilir. Bu gerçek şöyle bir benzetmeyle aktarılır: Bir at arabasındasınız ve arabanız, güçlü iki at tarafından çekiliyor. Atlardan biri aklın, diğeri duygunun temsilcisi. Bir at sizi sürekli yolun bir tarafına, öbürü de diğer tarafına çekmeye çalışıyor. Kendinizi bir kapanda, kafeste hissedebilirsiniz. Bu durumda gerçekçi olmak, rasyonel bakmak zorundasınız.

Bu metinde yer alan sözcüklerden büyük ünlü uyumuna uymayan sözcükleri yazınız.

TEMA: Anlam Arayışı

TDE.2.2 "Anlam Arayışı" temasında ele alınan metinlerden anlam oluşturabilme

Senaryo 1'de 2 soru, Senaryo 2'de 4 soru, Senaryo 3'te 3 soru

1. SORU

5 soruyu bu parçaya göre cevaplayınız.

Melih, bu uğultulu sabahtan gelen serinlikle ürperdi. Uzun uzun esnedi, gözleri yaşardı, asker arkadaşlarının bulunduğu koğuştan dışarıya çıktı. Yolun altına inip patates ekili tarlaya girdi, yürüdü, yürüdü, kenarları yeşil sazlarla çevrili bir hendeğe geldi. Şehir yolunda bir toz bulutu vardı. İleriye doğru ağır ağır yürümeye başladı. Çiğ yağmıştı çimenlerin üstüne. Ağaçların dallarından, bugünlerin yemişleriymiş gibi içi berrak damlalar sarkıyordu. Bitmişti yıllar. İlk geldiği güne benziyordu bugün de. Boğulacak gibiydi sıkıntıdan. Aynı trenle geldiği ve yıllarca birlikte yaşayacağı; sivilken arabacılık, dokumacılık, serserilik ve daha başka birtakım basit işler yapanlardan uzak duruyordu. Sen onuncu sınıfa kadar gel, ondan sonra da okulu bırak kaç... Karşısına lisede birlikte okuduğu Teğmen Mümtaz çıkınca utançtan yüzüne bakamamıştı. Ama Mümtaz çekingenlik göstermemiş, kucaklamıştı onu. Çoğu zaman kafasına uygun arkadaş bulamadığı için yalnız başına dolaşıyordu. Şu anda da yalnızlık, sıkıntı ve dışarıdan imtihanlara girerek diploma alma düşünceleri ile ne yapacağına karar vermeye çalışıyordu.

- Bu hikâye parçasında başkahramanı neler hissetmektedir, açıklayınız.
- Bu hikâye parçasındaki olay örgüsünden üç aşamayı yazınız.
- Bu hikâye parçasındaki ana düşünceyi yazınız.
- Bu hikâye parçasının aşağıda istenenlere göre haritasını hazırlayın.

Kişiler:	Zaman:	Mekân:	Çatışma:	Anlatıcı:	Anlatıcının bakış açısı:

- Bu hikâye parçasındaki anlatıcının bakış açısını parçadan örnekler göstererek açıklayınız.

2. SORU

Aşağıdaki metinlerden hangisi bir hikâyeden alınmış olabilir, gerekçesiyle yazınız.

Yahya Kemalle Yakup Kadri, bir ara, Nev-Yunanilik fikri etrafında <i>Havza</i> adlı bir de mecmua çıkarmayı tasarlamış, hatta bu fikri Tevfik Fikret'e açmışlardır. Fikret, onlara katılabileceğini fakat nazari taraflarında Cenap Şahabettin'le anlaşmaları gerektiğini söyler. Rıza Tevfik'in de bulunduğu bir toplantıda, fikirlerini Cenap Şahabettin'e uzun uzun anlatırlar.	Delikanlı, gözlerini iri iri açmış; babasını dinliyordu. Heyecanlanmıştı. Göğsü hızlı hızlı şişip iniyordu. Yumrukları sıkılmış, dişleri sıkılmıştı. Güçlkle konuştu: "Ne yapacağız şimdi?" Yusuf, oğlunun bu sualine omuzlarını silkti. Doğrudu: "Benim yapacak hiçbir işim yok! ... Seni bilmem." diye söylendi. Dikkatle nehre doğru bataklıkta ilerlemeye başladı.
--	--

3. SORU

C., yüzünü yıkadı, giyindi ve evden çıktı. Nişantaşı'ndan Maçka'ya tramvayla geldi. İnerken ayağı kaydı. Geceden ıslak taşlar donmuş, kaygan. Yokuş aşağı indi. Tam yokuşun başında bir simitçi.

- Simitlerin taze mi?
- Daha yeni geldi, delikanlı!
- İki tane gevrek verir misin

Simitler,abi? gerçekten tazeydi. Dayanamayıp ucundan kopardı.

Simitçi seslendi:

— Para üstü kaldı, delikanlı! Duymadı, duymazlıktan geldi.

Hızlı adımlarla berbere girdi.

Bu metinde hikâye türlerinden hangisinden yararlanıldığını gerekçesiyle açıklayınız. Metinde geçen hikâye türü ile ilgili bilgi veriniz.

